

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТИВНИХ
МАЛЮНКОВИХ МЕТОДИК У ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ**
УДК 159.376.36

*Хоронжук Т. С.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Дошкільний вік є предметом пильної уваги вчених і практиків як важливий і відповідальний період в житті людини. У цей період відбувається прискорений розвиток всіх психічних функцій. Дошкільник активно освоює довкілля різні види діяльності. Саме в цей період психологічний простір дитини починає набувати семантичної глибини, з'являються і проявляються перші узагальнення переживань, що викликаються зустріччю з новими поняттями і категоріями життя (Шульц, Д., 2002).

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Проективні графічні методики стали популярними порівняно недавно, (в 50-х роках ХХ століття) і увійшли до класичних діагностичних засобів. Малюнкові тести здебільшого використовують у діагностичній роботі з дітьми. Ще на початку ХХ століття виник інтерес до дитячого малюнку у російських вчених В.К. Воронова, Ф. Чада, О.М. Кучаєнка, І.Д. Єрмакова, П.І. Коропова, Я.М. Когана, М.О. Рибнікова. А в кінці ХХ століття проблемі застосування малюнкових технік для дослідження особистості присвячені праці багатьох відомих вчених Ю.С. Савченко, Г.Т. Хоместаускас, В.С. Мухіна, О.С. Романова, О.Ф. Потьомкіна, Т.С. Яценко та ін.

Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку проективні графічні методики взагалі є основними. Вони з позицій психоаналізу, спрямовані на діагностику причин дезадаптації особи, несвідомих потягів, конфліктів і способів їх вирішення (механізмів захисту). Умовою будь-якого проективного дослідження є невизначеність тестової ситуації. Це сприяє зняттю тиску реальності, і особа в таких умовах проявляє не конвенційні, а властиві для неї способи поведінки (Гришин, В.В., Лушин, П.В., 1990).

Мета наукової публікації полягає у дослідженні особливостей використання проективних методик у діагностичній роботі з дошкільниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою дослідження міжособистісних стосунків у сім'ї, виявлення конфліктності, тривожності, ворожості та почуття неповноцінності було використано методику «Малюнок сім'ї» Л. Корман. Дослідженням охоплено 30 дітей (15 хлопчиків і 15 дівчаток) віком 5- 6 років закладу дошкільної освіти №38 м. Вінниці.

Під час дослідження виявлено вплив психологічної атмосфери у сім'ї на кожну окрему дитину (табл. 1).

Таблиця 1

Результати дослідження малюнків дошкільників за методикою «Малюнок сім'ї» Л. Корман

Елементи малюнка	Кількість дітей (%)
Не намалювали себе чи одного з членів сім'ї (батька, матір, сестру, брата).	36%
Маленький зріст автора та розташування його в у нижній частині аркуша.	20%
Велика дистанція між членами сім'ї.	30%
Наявність додаткових деталей (радуги, сонечка).	34%

Узагальнюючи результати дослідження можна стверджувати, що частіше за все причини психологічних труднощів дитини обумовлені взаєминами між батьками та їх ставленням до дітей. Як з'ясувалося, дуже поширеною особливістю малюнків є зображення неповного складу сім'ї. При цьому, найчастіше дитина не малює когось саме як члена родини. Часто діти не зображували себе або, навпаки, малювали лише себе. Такі малюнки свідчать про емоційне відчуження, конфліктність у родині. Якщо дитина не малює узалеженого члена сім'ї, то це означає, що вона звинувачує у сімейних проблемах саме його, виражає агресію до нього. Дитина, яка відмовляється або «забуває» намалювати себе, дуже ймовірно, почувається винною у несприятливій сімейній ситуації. Дитина, яка малює лише себе, схильна до засвоєння стратегії «загубленої дитини».

Найбільш важливі елементи малюнків, які характеризують сприятливу сімейну ситуацію за методикою «Малюнок сім'ї» Л. Корман, представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати використання дошкільниками діагностичних елементів малюнків, що характеризують сприятливу сімейну ситуацію

Елементи малюнка	Кількість дітей (%)
Зображення всіх членів сім'ї	25%
Зображення першими людей	55%
Загальна діяльність всіх членів	30%
Відсутність ізольованих членів	10%
Хороша якість ліній	60%

Сприятлива сімейна ситуація, включає зображення всіх членів, застосування яскравих кольорних відтінків, зображення спільної діяльності всіх членів родини, хороша якість ліній.

За результатами дослідження застосовують яскраві кольорні відтінки 65 % дітей. Більш ніж в 70 % випадків малюнок чіткий, яскравий, промальований всі деталі, всі малюнки виконані кольоровими олівцями.

Тато зустрічається більш ніж в 40 % малюнків. Малюнки яскраві, чіткі, часто присутні прикраси, все виділено кольором.

В основному тато і мама розташовані на малюнках на відстані одне від одного, що може свідчити про дискомфортні стосунки між ними. Сама дитина зустрічається більш ніж в 70 % малюнків. Найчастіше це яскраві фігури, розташовані або на відстані від фігур батьків, або поряд з одним із них.

Висновки. Виявлено, що 75 % дітей експериментальної групи почали малюнок із зображення різних предметів (кіл, трикутників, хмар, дерев, листя, сонця) і лише після цього малювали людей, що свідчить про наявність тривожності у них. Підкреслене промальовування очей у дітей (35 %) говорить про наявність у дітей страхів. Крім того, в малюнках зустрічається специфічна «тривожна лінія» - довга лінія, що складається з окремих дрібних штрихів (35 %).

Відсутність основних частин тіла у особи (рук – 12 %, рота – 20 %, вух – 60 %), зображення зредукованих пальців рук (55 %), а також штрихування рук (30 %) може свідчити про емоційну напруженість в соціальних контактах, недостатню практику спілкування.

Перспектива подальшого дослідження полягає у пошуку нових діагностичних елементів малюнкових тестів та їх аналізі.

Список використаної літератури.

1. Шульц, Д., Шульц, С., (2002), История современной психологии, Москва, 402 с.
2. Гришин, В. В., Лушин, П. В., (1990), Методики психодиагностики в учебно-воспитательном процессе, Москва.
3. Проективная психология, (2000), ЭКСМО, Москва, 528 с.

ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА ЇЇ СЕКСУАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ

УДК 159.9

*Чикалюк І. А.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність проблеми. Проблема сексуальності та сексуальної поведінки особистості є досить інтимною і актуальною. Практиків і науковців хвилюють різновиди поведінкових програм, які зумовлюють можливий та переважний тип сексуальної поведінки, які обумовлюються певними властивостями особистості. Так, на розвиток особистості та її сексуальну поведінку впливає безліч факторів, серед яких спадковість, виховання, соціальне середовище, темперамент та ін. Під сексуальною